український католицький часопис

МІСІОНАР

Рік заснування 1897 № 5 (55) * травень 1997

МІСІОНАР
ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ

Український католицький часопис

Заснований у 1897 році
Засновники - Отці Василіяни

Реєстраційне свідоцтво ЛВ-№122

Головний редактор
о. Василь Зінько, ЧСВВ

Редакційна колегія:
о. Дам'ян Богун, ЧСВВ,
о. Іван Новак, ЧСВВ,
о.Йосафат Воротняк, ЧСВВ,

Літературне редагування та коректура Ігоря Скленара

Комп'ютерна верстка Ольги Кузьмич

Адреса редакції:
м. Львів, 290019,
вул. Б. Хмельницького, 36,
Святоонуфріївський монастир ОО. Василіян
тел. 72-46-94

Підписано до друку 24.04.97 р. Формат 70x100 1/16. Друк офсетний. Папір друк. № 1. Умов. друк. арк. 5,2. Умов. фарбо-відб. 5,7. Обл.-вид. арк. 5,0. Тираж 3000 прим. Зам. 21

Ціна договірна

Віддруковано з готових діапозитивів у Жовківській книжковій друкарні видавництва Отців Василіян «Місіонер».
292310, Львівська обл.,
м. Жовква, вул. Василіянська, 8

© Журнал "Місіонар", 1997.

ЗМІСТ

о. Василь Зінько, ЧСВВ
На Зелені свята 1
Намір Апостольства молитви на травень 3
Намір Апостольства молитви на червень 5
о. Матей Гаврилів, ЧСВВ
Маївка 6
о. Матей Гаврилів, ЧСВВ
Марія - зразок нової євангелізації 13
о. Павло Мадяр, ЧСВВ
"Ходи за мною!" 18
Президент України про релігійну ситуацію в країні 20
о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ
"Роздуми над щоденною Євангелією" (2) 21
Євген Шидловський
Як уніатське духовенство хотіли зробити православним 23
Ірена
І покотилася сльоза по лиці Богоматері... 24
Нам пишуть 27
о. Василь Зінько, ЧСВВ
Вінчання на маївці 28
Мар'ян Анчарський
Хочемо Бога, Він - наш батько 30
Володар Буженко
Як Анатолій знайшов матір 31

На обкладинці: **Пресвята Богородиця**

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.
● Редакція зберігає за собою право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

НА ЗЕЛЕНІ СВЯТА

Кожен народ має свої особливі звичаї та передання. Наш же на них вельми багатий. Хочу згадати про один такий дуже поминальний звичай. Це похід на цвинтар, до могил.

Від ранніх літ пригадую, що кожного року ішов похід із сокальської церкви святих Петра і Павла на цвинтар, який знаходиться біля лікарні. Ішли священики, за ними - люди, а попереду - процесія зі святим хрестом. Одного року марширували у зелених одностроях луговики, представники молодіжної організації, що також ще гасили пожежі. Правда, польська поліція їх розігнала і заборонила іти крок у крок. Могли йти, але неорганізовано і поодинці. Було прикро мені, малому, що навіть на рідній землі окупант не дозволяє помолитися і пхає свого носа у наші справи. Хоч це викликало у нас, малих громадян, якраз протилежні почуття та думки. Бо потребували своєї держави, а після її здобуття будемо і свобідно молитися та й робити походи, процесії. Нам ніхто не буде тоді диктувати.

Цього року в особливий спосіб віруюче громадянство повинно піти на поминки під час Зелених свят. Минає пів століття від часу *акції "Вісла"*. Сусіди, на противагу правам Божим і людським, ділили українську землю. На Засянні, Лемківщині, Холмщині і Підляшші насильно виселяли з рідних хат тутешніх споконвічних мешканців. Зрозуміло, що народ оборонявся і загинуло багато воїнів. Дослідник Євген Місило зібрав понад 500 імен полеглих упістів у книжці "Повстанські могили", що вийшла 1995 року. Могили розкидані по усій території колишнього Закерзоння та при вище згаданих інших землях рідного краю. Акція проводилася у злощасний 1947 рік.

На спомин цієї кривавої події наш віруючий народ повинен вшанувати отих полеглих за волю, захисників наших церков та духовних дібр, вийти походами на цвинтарі, відправити панахиди й прикрасити червоною калиною могили борців. Вони вмирали за нашу свободу. І за те, що ми сьогодні можемо вільно й молитися.

Добре було б упорядкувати усі могили, прибрати їх та прикрасити, бо гроби померлих - це найкраща лекція з історії та пошана предків.

Не без користі буде, якщо на ці могили прийдуть діти та молодь. Вони можуть помолитися і згадати тих, які у молоді роки були покладені у труни. Тоді їм дзвони не грали, не було навіть часто і священика, щоб по-християнськи могли похоронити.

Врешті, 50 років з часу акції "Вісла" нагадують, що треба виправити історичну кривду та й відшкодувати збитки. Коли окремим особам Божий закон вимагає виправити кривду, то ще більше й цілому народові. Нащадки потерпілих ще живуть, а ними є цілий народ!

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

На світлині: хрести-пам'ятники на могилах воїнів УПА, що полягли у бою, та мирних мешканців. Село Журавці, Замостянське воєводство (Польща).

ПОЕЗІЯ НАШИХ ЧИТАЧІВ

* * *

Ти знову шлях до Храму віднайди,
Без нього так душа твоя страждає.
Зовуть тебе загублені сліди
Із-під руїн осквернення раю...

Богдан ЯНУШ

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

Оце Серце, що так дуже полюбило людей...

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміром, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш у Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії всі свої молитви, справи, слова, думки й терпіння нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за Святішого Отця Папу Римського, за святу Церкву, за навернення грішників і у всіх намірах Апостольства Молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяте Серце Ісуса і Марії, спомагайте св. Церкву і Україну!

Святий Йосифе, Покровителю і Заступнику приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас!

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколаю, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас!

НАМІР АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ТРАВЕНЬ:

Загальний: ЩОБ ВІРА ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ ЗАОХОЧУВАЛА УСІХ ТИХ, ЩО СТАРАЮТЬСЯ ПІЗНАТИ БОЖУ ВОЛЮ ТА ЇЇ ВИКОНУВАТИ (Поблагословлене Святішим Отцем).

1. Пригадаймо собі, що це таке, віра? Це визнати за правду чиїсь думки. Віра може бути чисто людська, земна, але може бути і є надприродна. Вона є тоді, коли віримо Богові, який об'являє якусь правду. Пресвята Богородиця повірила, бо Їй ангел з неба,

святий Гавриїл, звістив, що Вона стане матір'ю Сина Божого - Христа.

2. Віру Марії похвалила свята Єлисавета, і через те назвала Пречисту Діву блаженною—щасливою. Справжня віра завжди заслуговує на похвалу та признання. От Христос хвалив за віру сотника, який просив оздоровити свого слугу. Теж надає ваги витривалій вірі хананейки та інших, котрі отримали через віру ласки та оздоровлення.

3. Добрий християнин старається пізнати у процесі свого життя Божу волю та хоче її виконати. Тому йому варто подивлятися прикладу Господньої Матері. Коли ми глибоко і щиро розважимо поведінку Богородиці, тоді на усякі труднощі згодимося, бо це Бог велить чи домагається, і нам буде легко та матимемо цілковите вдоволення.

Місійний: ЗА ПОВНОЦІННЕ ПІДНЕСЕННЯ ЖІНКИ ЗГІДНО ІЗ ЗРАЗКОМ МАРІЇ, МАТЕРІ БОЖОГО СИНА І МАТЕРІ ЦЕРКВИ.

1. Маловірні часто дорікають Церкві, що вона не дбає про повноправність жінки. Цей закид є цілком фальшивий і робить кривду Церкві. Ніде не має такої високої позиції жінка, як у Церкві. Ми не можемо навіть подумати про Христа, не думаючи одночасно й про Його святу Матір. До цього логічно виникає такий висновок: коли Пресвята Діва є Матір'ю Господа, то тим самим й цілої Церкви. Христос - голова Церкви, а ми члени і тим самим Христові члени.

2. Церква постійно стоїть на захисті прав жінки та вивищує її гідність. Без жінки ми не мали б нових членів Містичного Тіла, яким є Церква, й не було б кандидатів до неба на Божу прославу і на вічну нагороду.

3. Тому ми стараймося аналізувати життєвий шлях Пренепорочної і наслідувати Її у нашому житті. Це, зокрема, зробимо тоді, коли будемо плекати життя у вірі, молитві й чистоті.

Місцевий: ЗА ВЕЛИКУ ЛЮБОВ КОЖНОЇ ЛЮДИНИ ДО ДІВИ МАРІЇ.

Матір Господа нашого Ісуса Христа повинні ми любити більше, ніж нашу земну матір. А чому? Тому, що Вона є нашою надприродною родителькою та й ласкою Божою породила, і ми стали членами Містичного Тіла Христового - Церкви. А ще тому, що нас ніхто так не охоронятиме перед злом та гріхом, як та, що берегла Божого Сина на землі. Вона і з нами буде втікати до Єгипту, якщо якісь ворожі сили схочуть нас духовно поранити і привести до гріха. А теж тілесно та дочасно Пресвята Богородиця старається оберігати та допомагати. Слушно казав святий Бернард, що ніколи не чувано, аби Пресвята і Пречиста лишила без допомоги та опіки того, хто до Неї з довір'ям і любов'ю прибігає. *Бережи нас усіх, Пресвята Богородице, та й небо прихили при нашій співпраці!*

Покровитель на травень — св. Юрій Переможець (6.05)

Був воїном. У нашому народі та серед румун вельми почитається. Він - опікун товариства "Пласт" та ще й багатьох народів Сходу і Заходу. Є прикладом того, що й у військовому стані можна подобатися Богові і йому служити, навіть пожертвувавши життям.

НАМІР АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЧЕРВЕНЬ:

Загальний: ЩОБ ХРИСТИЯНИ, ЯК ЖИВІ ЗРАЗКИ ХРИСТА, ЩО ПРИХОДИТЬ І ПРОЩАЄ, БУЛИ НОСІЯМИ ПРИМИРЕННЯ ТА ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ РАДОСТІ.

Місійний: ЩОБ НАРОДИ АФРИКИ РАДО ПРИЙМАЛИ ВКАЗІВКИ ПАПИ І ЄПИСКОПІВ ТА СТАРАННІШЕ ПРОЯВЛЯЛИ СВІДОЦТВО ВІРИ Й МИРНОГО РОЗВИТКУ.

Місцевий: ЗА ВЕЛИКЕ ПОЧИТАННЯ ПРЕСВЯТОГО СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО.

Покровитель на червень — св. Онуфрій (25.06)

НОВІ ВИДАННЯ

"ЛЕКЦІОНАРІЙ СВЯТОЇ ЛІТУРГІЇ РИМСЬКО-КАТОЛИЦЬКОГО ОБРЯДУ"

Лекціонарій - це збір читань на Святій Літургії латинського обряду. Ось вийшов другий том українською мовою. Книга має 451 сторінку і вміщує уривки читань зі Старого і Нового Заповіту, які вживаються у відповідні дні в часі Служби Божої. От у середу, в перший тиждень Великого Посту читається уривок з четвертої глави Второзаконня, щоб совісно зберігати Божі настанови. Псалом респонсорійний, чи як у нас вживали б, антифонний, 147. Спів перед Євангелієм від св. Івана (глава 6) та Євангелієм від Матея (глава 5), щоб не думали, що Христос прийшов усувати закон. Ні, щоби його доповнити. Читання від попільної неділі аж до неділі Зіслання Святого Духа.

Римський обряд є живучий, розвивається та має міру, своєрідну красу та чар. Нарешті й наша мова знайшла місце у цьому обряді!

Є. Ш.

о. Матей ГАВРИЛІВ, ЧСВВ

МАЇВКА

Маївка — це особлива присвята якогось місяця Пресвятій Богородиці, практика поширена й утверджена у різних помісних Церквах. У той час, як на Сході вона має літургійно-церковний вимір, що є вельми похвальним, на Заході вона ще й досі залишається на рівні народної побожності.

РЕЛІГІЙНА ПРАКТИКА В СХІДНІЙ ЦЕРКВІ

ВІЗАНТІЯ

У цій традиції вже із XIII століття Пречистій Діві Марії був в особливіший спосіб присвячений місяць *серпень* у зв'язку з її Успенням, найбільшим марійським святом Сходу. Урочистість 15 серпня має не тільки хронологічне, але й богословське значення. Ця дата випереджується 40-денним постом, т. зв. "малою чотиридесятницею" і завершується 31 серпня, празником *Покладення пояса Пресвятій Богородиці*. Увесь цей період поєднується із відправою *ПАРАКЛИС* на честь Богородиці, який, на знак вдячності за уникнення громадянської війни, за розпорядженням імператора Андроніка II Палеолога (1282—1328) відправлявся правдоподібно кожного дня під час цього періоду у різних святилищах столичного міста Константинополя, увесь простір якого практично був літургійним. Ця богослужба ще й досі є дуже поширеною серед народу.

ЄГИПЕТ

Копти — це єгиптяни (яких греки називають саме так), мають дуже популярний серед віруючих марійський місяць *кіагк*, сполучений із різдвяним циклом.

РЕЛІГІЙНА ПРАКТИКА В ЗАХІДНІЙ ЦЕРКВІ

Тут (як зрештою і у слов'янських народів) місяць травень був пов'язаний із поганськими святкуваннями *ВЕСНИ* — "флореаліями" на честь богині "Матері-Флори", покровительки живності— зелені. Місяць травень ще називається *МАЙ* від латинського "маю" на означення богині Маї — доброї покровительки весняних робіт. Слово "май" у слов'ян означає "зелень", "гілки дерев". Серед слов'ян святкування весни називалось маївками, веснянками, гаївками (гагілками). Як це можемо бачити у дослідженнях Олекси Воропая (*"Звичаї нашого народу"*, Київ, 1993), митрополита Іларіона (*"Дохристиянські вірування українського народу"*, Київ, 1994), Костомарова (*"Слов'янська міфологія"*, Київ, 1994) веснування було пов'язане з божеством, яке називалось Ладо і уособлювало воскресення чи повернення сонця. Воно супроводжувалося фольклорними співами, забавами, часто пов'язаними із непристойностями, з котрими християнство не могло змиритися. Більшість науковців вважає, що як на Заході, так і у слов'ян, християнізація поганських звичаїв не усувала їх цілковито, але усе, що мали доброго, ушляхетнювала. У цьому контексті почитання Богородиці зайняло визначне місце, а місяць травень поступово став марійським. На Заході першу письмову згадку про це маємо у т. зв. *Кантігас*, піснях, присвячених святкуванню різних пір року. Альфонс X Мудрий, король Кастілії в одній із них, присвячений травневі місяці, висловлює думку, що найкраще відзначення цього місяця полягає у гідному і радісному прославленні Пречистої Діви Марії, за заступництвом якої можна отримати не тільки "врожай плодів земних", але теж й "рясні божі ласки". У середині XIV стол. блаженний Сузо з Констанції (+1336), домініканець, уклав "поздоровлення Пречистій Діві", серед яких в особливіший спосіб присвячує їй весну. 1 травня золотарі Парижа приносили до храму Нотр Дам дарунок Марії — т. зв. "маю", тобто позолочену гілку, оздоблену дорогоцінними перлами, емблемами і стрічками. 1549 року бенедиктинець Вольфанґ Зайдль (+1562) видав у Мюнхені нарис-шкіц під назвою *Духовний травень*, присвячений Богородиці. У Римі марійський розвиток травня починається з Филипа Нері (+1596), який за походженням був флорентійцем, і працюючи з молоддю, заохочував її палко вшановувати Мадонну, прикрашуючи її зображення у місяці травні квітами, співаючи їй похвальні пісні, наслідувати її практикуванням чеснот і певною аскезою.

Період *барокко* дає сильний поштовх до розвитку марійського місяця травня. 1677 року у м. Фієзоле неподалік Флоренції за ініціативою новіціяту домініканців під керівництвом о. Ґвініджі появляється братство, яке почало присвячувати Діві Марії місяць травень відправою духовних, побожних практик, спочатку 1 і 31

травня та в неділі, а відтак й кожного дня. Це мало величезний вплив на народ. Відправлялися літанії перед скульптурами Пречистої, увінчаної трояндовими вінками, а на завершення маївки Мадонні приносили у дарунок символічне срібне серце. 1962 р. у Німеччині капуцин Людвік фон Шнеуфіс оприлюднив збірку марійських пісень на місяць травень. Ця ідея не була новою, але запозичена із Неаполя (Італія), де кожного вечора травня місяця віруючі у храмах вшановували Мадонну піснями, а на завершення отримували благословення Найсвятішими Тайнами. 1725 р. священик Товариства Ісусового о. Ганнібал Діонізій, виховник і духовний провідник, написав книжечку *"Місяць Марії"*, великим накладом надруковану у місті Вероні (Італія). Автор вельми вміло популяризував вже існуючу у семінаріях цього Товариства, а теж і в різних Марійських згуртуваннях практику вшанування Марії маївками. Ця книжечка фактично була *путівником* християнського життя, яке слід провадити під ласкавим материнським поглядом Марії. Книжечка була розрахована на усі можливі категорії осіб із відповідними побожними практиками, які можна було здійснювати не тільки у храмах, але теж у своїх домах. Передусім на честь Марії треба було спорудити прикрашений вівтарик із зображенням Мадонни. Кожного вечора у місяці травні треба було проказувати у родинах літанії чи вервичку, робити рахунок сумління, призадумуватися над життям Богородиці і чинити рішучі добрі постанови виправитися чи удосконалити власне духовне життя. Місяць травень завершувався актом посвяти свого серця Пречистій Діві Марії. Після такого вдалого почину почали множитися подібні книжечки інших авторів, яких різнили тільки певні акценти, а об'єднувало бажання поглибити й удосконалити побожну практику маївки, переміщуючи її з домів до парафіяльних храмів.

Період *романтизму* характеризує марійську побожність своїми прикметами сентиментальної чуттєвості, жаданням ненаситного і безконечного, витонченим відчуттям й обожненням природи, як великого організму з рухливою грою сил, та бажанням злитися із нею, відтак сильною жагою свободи і, нарешті, християнством, як найдосконалішою формою релігії, котра є найвищим моментом Духа. Травень, пов'язаний із розквітом природи, сільськогосподарськими роботами, близькістю до землі стає ще більш любим, дорогим і милим християнському людові. Маївки відправляються із великим сентиментом та ентузіазмом. Практично це проявляється у поєднанні побожних практик марійських місяців (жовтень—травень), зокрема вервички і її поступове поширення на увесь рік. Маївки переможною ходою крокують не тільки країнами Європи й Америки, зокрема Латинської, а теж місійними теренами. Папи виразніше одобрюють цей рух, надаючи особливіші відпусти (Пій VI - 1815 р.; Григорій XVI - 1833). Проголошення догмату про

Непорочне Зачаття дає сильний поштовх святкуванню марійського місяця травня. Папа Пій IX (1859) підтверджує відпуст, наданий своїми попередниками.

XX століття характерне поширенням місій серед народу, тобто виголошенням циклу марійських проповідей, як доповнення до Великопосних. Вчительський Уряд Церкви починає ще більше цікавитися марійським місяцем травнем. Це особливо виявляється під час понтифікату Папи Лева XIII і Пія XII. Вони видають з цієї причини енцикліки, листи, повчання, у яких похвалюють практикування маївки і поручають це єпископам. Папа Павло VI у своїй енцикліці *"Травень місяць"* (1.V.1965) радить здійснювати маївки, кажучи: "Наші попередники мали гарну звичку обирати цей місяць, щоб запрошувати народ до прилюдної молитви, коли Церква мала особливу в цьому необхідність, або коли загрожений світ її потребував".

РЕЛІГІЙНА ПРАКТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ

Маївка, і це безперечно, входить у церковне життя України під впливом Заходу на початку XX століття. Принаймні *Львівський собор 1891*, коли заохочує відправляти *ПАРАКЛИС* "передь о подчась миссій, всенародних нещасть, якь такожь вь праздники Пресвятой Дьви Маріи", про місяць травень нічого не говорить.

1905 р. у Львові о. Бартошевський (своїм накладом) видає книжку *"Науки на мьсяць май о. Пр. Дьвь Маріи"* за благословенням Греко-католицького митрополичого Ординаріяту, тобто Митрополита Андрея Шептицького, у якій вміщено 31 повчання, відповідно на кожен день травня. У вступі автор радить вірним підтримувати впродовж місяця травня побожний настрій душі, використовуючи наступні засоби: брати участь у церковних щоденних молінях і слухати наук про життя і чесноти Богородиці; практикувати перед приоздобленим олтариком домашні спільні молитви (ранішні, вечірні, Параклис, Акафіст); робити духовні спільні розважання про Пречисту Діву Марію, перемінюючи їх у постанови для подальшого життя; приступити "у якийсь день місяця травня до Сповіді і достойно прийняти Св. Причастя на честь Богородиці, щоб в такий спосіб отримати повний відпуст, наданий папою Пієм VII 1815 р.".

1914 р. вже вдруге у Жовкві накладом о. Дзеровича друкується книга *"За всіх молишся, благая"*, затверджена Греко-католицьким митрополичим Ординаріятом і присвячена Митрополиту Кир Андрееві Шептицькому. Перша збірка проповідей цього автора була видана 1906 р. *"Цариця Мая, Марія"*, яка впродовж 3 років розійшлася. Автор говорить, що ці його записані проповіді були

голошені в м. Стрию на переміну із іншими священиками. За своєю структурою вона нагадує книгу о. Бартошевського.

1910 р. священик Михайло Баричко надрукував у Жовкві *"Єрейський провідник духовний"* за дозволом Владики Григорія Хомишина, призначений для питомців духовних семінарій. У ньому теж уміщено заохочення почитати Богородицю протягом місяця травня, "присвяченого сьв. Церквою в честь Пречистої Діви Марії, Матери Божої і нашої, Цариці неба і землі".

Окрім згаданих книг, присвячених маївці, є ще й інші, як ось *"Стежечка в рай"*, тощо. Цю традицію було продовжено на еміґрації. Маємо принаймні п'ять книжечок:

о. Степан Решетило, ЧСВВ. *Розважання про Пресвяту Богородицю на місяць травень*, 2-е вид., Мондер, Канада, 1950;

о. Єронім Малицький, ЧСВВ. *Розважання про Пресвяту Богородицю* (на місяць травень). Прудентопіль, Бразилія, 1955;

о. Епіфаній Пащак, ЧСВВ. *Марія — наш взір. Роздумування й читання на кожен день місяця травня*, "Слово доброго пастиря", вид-во оо. Василіян у США, ч. 5-6, 1956;

о. М. І., ЧСВВ. *Пресвятая Богородице, спаси нас. Читанка на місяць травень*, Прудентопіль, 1962;

о. Маріян-Роман Цурковський. *Збірка марійських проповідей (виголошених у Боффало, ЗСА, у травні 1966)*, "Стрім", Львів, 1993.

Таким чином можемо сказати, що принаймі пів століття у нашій Церкві цілком спонтанно розвивався звичай прославляти Богородицю впродовж місяця травня. Цьому сприяло й те, що на початку XX ст. о. Мелетій Лончина, ЧСВВ уклав *"Молебень до Божої Матері"*, який є вельми вдалим скороченням *ПАРАКЛИСА* (з грецького озн. "покірне благання") і доповненням на взір *Єктенії-Літанії* 16-ти закликів з приспівами. Цей молебень має з літургійного погляду досконалу структуру, яка цілком узгоджується із законами візантійського обряду. Можна сказати, що це є вивершене служіння *Літургії Слова*, пов'язане із вшануванням Богородиці, в якому вірним забезпечена можливість максимальної участі. Один із православних митрополитів РПЦ Никодим Санкт-Петербурзький (+1978) у приватній бесіді одного разу сказав таке: "Ви, галичани, маєте велике досягнення, бо навчили людей співати і брати активну участь у богослужбі. А ваш молебень, з яким я ознайомився, є просто досконалий і я дуже шкодую, що не можу його запровадити в себе". Те, чого не зміг зробити митрополит Никодим, зробила Православна Церква у Чехословаччині, умістивши у *"Практическому требнику"* (Пряшів, 1966) не тільки наш Молебень до Богородиці, але теж молебні *"На честь Рождества Христа і Къ страстямъ Христовимъ"*, укладених за цією ж схемою.

Другим виявом маївки є її творчий марійський дух, що вира-

жається у піснях. Тут маємо: *"Витай Маріє, Царице моя"* (о. М. Л.), *"Вихваляйте доли, гори"* (о. В. Стех), *"Маріє Діво, Царице моя"* (о. Й. Кишакевич), *"О Мати Маріє, о зіронько ясна"* (Й. Ф.), *"Пренепорочна Діво Маріє"* (о. В. Стех), *"До стіп твоїх, Діво"* (о. О. Гуньковський), які міцно увійшли у народну душу і продовжують гуртувати людей у любові до Богородиці.

Ще один вияв маївки — це поезія. Маємо немало віршів, розкиданих по сторінках різних часописів, присвячених темі травневих марійських богослужб. Особливо тепер, під час відродження Церкви в Україні, жоден чи то католицький чи православний часопис, не залишається байдужим до особи Пресвятої Богородиці. Ці прегарні вияви поетичних душ — вірші очікують своїх майбутніх збирачів та упорядників, як це свого часу зробив о. Кінах, видавши в Римі 1971 року книгу антології української марійської поезії *"Достойно єсть..."*

Наша УГКЦ впродовж 400-літнього свого існування постійно знаходилась між двома світами: католицьким Заходом і православним Сходом, і тому увібрала в себе різні практики, залишаючись одночасно вірною своєму східному обрядові. Тепер точиться багато суперечок щодо цього важливого, делікатного і болючого питання літургійної тотожності нашої Церкви. Деякі палкі прихильники крайньосхідного напряму бажають цілковито очистити обряд від західних (латинських) нашарувань і обмежитись тільки церковними офіційними відправами, а інші — адепти крайньо західного напряму ("латинізатори") хочуть зберегти у нашій Церкві навіть такі речі, яких фактично вже позбулася сама латинська Церква. Перші називають наш обряд *"гібридом"*, а другі — *"справжнім католицизмом"*. Автор цієї статті дозволить собі вжити для характеристики нашої літургійної традиції слово "синтез", тобто органічне поєднання у власному обряді того, що найбільш інтегрально вписується у контекст європейського українця-католика. Слід сказати, що наша Помісна УГКЦ sui juris має повне право на свій власний літургійний розвій, збагачений великим історичним досвідом і присутністю культурних елементів різних народів, серед яких знайшлися наші вірні. У скорому часі видавництво *"Свічадо"* випустить офіційний документ Конґреґації Східних Церков під назвою *"Інструкція для застосування літургійних приписів Кодексу Канонів Східних Церков"*, в котрій сказано: ... жодна Церква, ні Східна, ні Західна, ніколи не змогла б вижити без постійного достосування до змінних умов життя, ...але вимагається, щоб кожна евентуальна зміна була не тільки добре дозрілою, але теж надихалася і утверджувалася шляхетними традиціями" (ч. 11). *"Інструкція"* рекомендує теж, щоб цією справою займалися фахівці, керуючись певними критеріями у розрізненні органічного поступу богослужбового життя від штучного, і завжди перебували під невпинним керівництвом

єпископів. Саме у такому ключі слід робити спробу оцінки не тільки такої практики, як маївка, але й інших проявів літургійно-богослужбового життя нашої УГКЦ.

Блаженної пам'яті Митрополит Андрей Шептицький, випереджаючи Собор Ватиканський II, постійно намагався переосмислити і упорядкувати богослужбове життя. Як людина надзвичайно широких поглядів, він постійно мав на увазі екуменічний аспект обрядової проблеми нашої Церкви. Його думки з цього приводу продовжують залишатися актуальними й тепер. Тут обмежимося тільки деякими його міркуваннями з приводу травневих богослужб на честь Пресвятої Богородиці.

Архиєпархіальний Собор 1941 р. під його проводом "...поручає особливішим способом молодшим священикам дуже старанно обробляти Марійські проповіді на всі Богородичні празники, з яких то проповідей легко буде черпати коротеньку науку при *майському* Богослуженні" (Діяння і постанови Львівських Архиєпархіяльних Соборів 1940-41-42-43, Вінніпег, 1988, с. 93).

У зверненні Митрополита Андрея *"Марія - Мати"* від 14-15. IV. 1942 р. (*Письма-послання, 1939-1944*, Львів, 1991) і *"Посланні про почитання і посвяту себе Пречистої Богородиці"* від 2-3. V. 1943 р. (*Письма-послання, 1939-1944*, Львів, 1991, с. 361-368) читаємо:

"Щоб іще успішніше заохотити людей до тієї любови, Церква, так давніми установами, як і новими практиками присвячує Пресвятій Богородиці цілі місяці. І так давньою предвічною установою цілий місяць серпень, присвячений почитанню Пресвятій Богородиці. ...Ту саму предвічну установу відновляє практика наших часів, одобрена св. Церквою, — аби другий ще місяць посвячувати почитанні Богородиці, а саме місяць травень, коли то з весною зазеленіє земля та зацвітуть всі дерева і квіти. ... ... Тому горніться цього року до тих травневих Богослужень; старайтеся в цьому місяці в честь Пресвятої Богородиці частіше причащатися, не занедбуйтеся в голосному відмовлюванні кожної днини усіх християнських молитов! Як маєте яку побожну книжечку, або ще ліпше Св. Письмо, читайте її на голос в неділі і свята для цілої рідні. І кожної днини прибігайте до нашої Небесної Матері і складайте у її стіп все те, що наболить, чого бажаєте для себе, для родини, для села, чи цілої Церкви і цілого народу (с. 98-99).

Вже Отці Церкви шукали способу, як учинити почитання Пречистої Богородиці якнайусильнішим і якнайбільше відповідним усім потребам людей. Тому ... забажали вони почитати Пречисту Діву і нелітургійним культом, себто культом, що виходить поза рамки літургійних молитов Церкви. Таким культом є присвячення Богородиці цілих місяців в році. Таке почитання не відповідає первісній обрядовій думці, котра присвячує Богородиці поодинокі

дні, празники і молитви без огляду на місяці, в яких припадають. Виразно зазначену волю цілий місяць - місяць серпень - посвятити Богородиці маємо в установі перед— і попразденства Успення. ...Ця думка візантійського обряду ще з-перед віків відповідає пізнішій, але тотожній практиці посвячувати місяць травень культові Богородиці. Ця практика приймається у нас так загально, що можна сказати, що ціла наша Церква придержується її. Без ніякого досі рішення церковної влади, на підставі бажання самих вірних, заводиться по парохіях звичай через цілий місяць травень відправляти якусь Богослужбу, посвячену Марії, яку обряд позволяє відправляти поза літургійними часами, при якійсь нагоді християнського життя, себто Акафист, Молебень, Параклис, тощо (с. 361-362)".

Хоч із точки зору стисло наукової історичної літургіки не в усьому можна погодитись із Митрополитом Андреєм, проте його реалістичний і еластичний підхід до літургійно-богослужбових проблем нашої Церкви може й тепер допомогти нам бути розважливими і мудрими у душпастирській поведінці з тим, щоб допомогти Церкві якнайкраще сповнити своє призначення.

о. Матей ГАВРИЛІВ, ЧСВВ

МАРІЯ - ЗРАЗОК НОВОЇ ЄВАНГЕЛІЗАЦІЇ

"Світлопромінним світильником стала Пресвята Діва для тих, що перебувають у темряві, бо запалила Світло надприродне і провадить всіх до божественного пізнання, просвічуючи блиском людський розум".

ВСТУП

Як у східній, так і в західній традиції день народження Марії є нічим іншим, як благовістю радості. Народження кожної дитини приносить радість, але у випадку Марії ця радість є універсальною.

"Нинішнє народження — провісник спасіння — звіщає всесвітню радість...

Наперед сповіщена Цариця всіх, Божа обитель, народжується нині з неплідного лона славної Анни.

Згідно із сповіщенням ангела, сьогодні від праведних Йоакима і Анни, народився пречистий плід: Діва — небо й Божий престол та кивот чистоти, що всьому світові сповіщає радість".

Тут можемо з певністю говорити, що Народження Діви Марії було провіщенням-євангелієм ще важливішої події - Різдва Христового, події, що "засяяло світові світлом розуміння".

А. СПІВПРАЦЯ МАРІЇ У МІСІЇ ХРИСТА

1. СПІВПРАЦЯ У БЛАГОВІЩЕННІ. МАРІЯ — ПЕРША ЄВАНГЕЛІЗОВАНА

Марія не тільки знала Протоєвангеліє: *"Я покладу ворожнечу між тобою і жінкою і між твоїм потомством та її потомством. Воно розчавить тобі голову, а ти будеш намагатися ввіп'ястися йому в п'яту"* і пророцтва: *"Ось дівиця зачала і породить сина і дасть йому ім'я Еммануїл".*

Вона дозволила їм, образно кажучи, сповнитися на ній, а через неї — для усього людства.

Благовіщення = благо + звіщання = ЄВАНГЕЛІСМОС. Це подія, коли через посланництво Ангела Святий Дух дає зрозуміти Пречистій Діві Марії, дочці Сіону, що вона стане Матір'ю Месії і буде включена у його справи. Вона приймає Слово у своє серце і таким чином стає прикладом для усіх, що слухають мови Божої — Євангелія, слухають з вірою і щиро відкривають для нього свої серця.

"Сила Всевишнього обгорнула Непорочну Діву, і вона зачала, а плодотворне Своє лоно вчинила немов би родючою нивою для тих, що хочуть збирати плоди спасіння..."

Дивлячись на пророчу готовність Богородиці, усі члени Божого люду можуть навчитися плідно приймати слово.

"Мову незнану почула Богородиця, коли вирік до неї архангел слова благовіщення. Вона зачала тебе, споконвічного Бога, як тільки з вірою прийняла привітання".

Марія добровільно погоджується на співпрацю з Господом у своєму материнстві. Це означає не тільки погодитися на дівственне зачаття дитини, але теж прийняти увесь божественний план спасіння, що мав здійснитися через месіанське призначення Ісуса. Ім'я, що його мала дати Марія своїй дитині — "Ісус", у сенсі "Бог спасає", ще раз підтверджує участь Матері у ділі Сина. Приймаючи рішення стати Матір'ю Ісуса, Марія була цілком свідомою усієї своєї відповідальності у події надходження месіанського Царства, тобто признавалася до апостольської місії не у якійсь визначеній тільки ділянці розповсюдження ласки, але у всій її вселенськості.

Вона розуміла своє призначення як інтегральну і повну співпрацю у ділі свого Сина.

"Предвічне Слово Отчим задумом поселилось тілесно в тобі, Богородце Діво, і врятувало упалий рід наш від давнього прокляття. Тому тобі, Мати Христова, всі ми з ангелом кличемо: Радуйся".

2. ПЕРША АПОСТОЛЬСЬКА ПОДОРОЖ

Почувши ангельський привіт, Марія вирішила податися "у гірську околицю" до своєї тітки. Єлисавета згадана у Євангелії виключно як приклад неплідної жінки, котру Господь благословить потомством. Описаний епізод виявляє ціль, призначену Святим Духом: Він бажав привести Марію до особливої апостольської подорожі, що засвідчила б розповсюдження ласки і випромінювання присутності Христової. Він бажав за посередництвом Марії уділити Єлисаветі свою радість і світло.

Від'їзд з Назарета через Юдею описаний у спосіб, що дає потужний імпульс Духа: *"Марія встала".*

Вона сама щойно отримала Святого Духа у чудесному зачатті дитини. Це невидиме чудо, здається, хоче перетворитися у чудо більш видиме: у порив, що супроводжує Марію в дорогу. Слово для означення "встала" (анастаса від анастене) є те саме слово, що буде вжите у окресленні воскресіння Христового. Марія була, таким чином, піднесена духовною енергією, що творить у ній нове життя. Цю енергію можна зауважити у поспіху, що теж спричинений Святим Духом. Діва має у серці такий палкий порив, що "пришвидшує крок" для негайного сповіщення Єлисаветі доброї новини і передання їй власної радості. Ця перша місія, що призначена для "поширення" фізичної присутності Христа і уділення його ласки, здійснюється з надзвичайним ентузіазмом і служить прелюдією для всіх ентузіазмів, що надихатимуть проповідь Євангелія. Саме тут можемо вбачати сповнення слів св. пророка Ісаї:

"Які ж гарні на горах ноги того, хто несе добру новину, хто звістує мир, вістить щасну долю, спасіння возвіщає, хто Сіонові говорить: "Твій Бог царює!"

Св. Павло достосовує це пророцтво до звіщання Доброї Новини апостолами *(Див. Рим. 10, 15)*, але першим апостолом була саме Марія, яка сповіщає Євангеліє спасіння і втішається успіхом своєї місійної подорожі.

"І як почула Єлисавета привіт Марії, здригнулася дитина в її лоні, і Єлисавета сповнилася Святим Духом... Щаслива та, що повірила, бо здійсниться сказане їй від Господа".

Як бачимо, наголос тут поставлений на вартості апостольської віри, завдяки котрій, і тільки їй, є можливим сповнення успішної проповіді божественного плану спасіння.

3. СПІВПРАЦЯ У ТЕОФАНІЇ ХРИСТА

Відвага і сміливість віри Марії виявляється простими її словами

в окресленні ситуації: *"... не мають більше вина..."*

Ця відвага Марії є тим більше гідна подиву, що Ісус не вчинив до цієї хвилі жодного чуда, бо ще не прийшла, як сам каже, його година: у Назареті він ніколи не застосовував свою приховану силу для розв'язання побутових труднощів, як теж і в прилюдному служінні не користувався нею. У цьому важливому моменті прохання Марії має глибший і ширший намір, ніж тільки допомогти нареченим щодо нестачі вина — вона, фактично, просить Ісуса вчинити чудо, щоб Він тим самим виявив свою божественну потугу Спасителя. Тут є намір апостольський: Марія бажає співпрацювати у ділі свого Сина. Вона проявляє ініціативу, що "провокує" прилюдне виявлення надприродних сил Ісуса. Психологічно можемо розуміючи, як "не терпілося" Пресвятій Діві Марії, щоб це сталося якнайшвидше. У Назареті вона бачила, як минають "роки бездіяльності" у тому, що пророче передбачав Ангел у хвилі Благовіщення, коли говорив про Ісуса.

"Він буде великий і Сином Всевишнього назветься. І Господь Бог дасть йому престол Давида, його батька, і він царюватиме повіки й царюванню його не буде кінця".

Аж ось трапляється гарна нагода, щоб оприлюднити справжнє божественне призначення Ісуса: Марія її не марнує, але негайно використовує цю хвилю.

Під поштовхом Святого Духа Марія виявляє сміливість (паррісіа) втрутитися у хід подій і започаткувати місію, котра співпадала із Божими планами. Підтримана вірою, що не дозволила ні заламатися, ні знеохотитися, Марія осягає чудо. Внаслідок її настирливості година, що ще не настала, надходить. Приймаючи прохання Богородиці, Небесний Отець "модифікує" годину, а його Син, здійснюючи чудо, ще раз підкреслює силу молитви, яка сягає так далеко, що спричинює зміни на Божому рівні. Результатом ініціативи Божої Матері є ніщо інше, як славне явління (Теофанія) Ісуса Христа, що і наголошує євангелист у своєму закінченні цього епізоду:

"Ось такий початок чудес учинив Ісус у Кані Галилейській, і велич тим об'явив, — тож і учні його увірували в нього".

Відтак Мати зникає зі сцени, відходить у тінь і усі погляди тепер звернені з вірою на її Сина, щоб ясність його постаті була ще більш увиразненою. Марія сповнила свою апостольську місію, що відповідала Божим проектам і тепер скромно відходить на задній план.

4. ПРИХОВАНА СПІВПРАЦЯ У ПРИЛЮДНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ХРИСТА

Участь Марії у розвитку місії Христової, що актуалізувалася у Кані Галилейській, має винятковий характер, навіть більше того -

символічний. Нормально ж, Марія залишається завжди мовчазною: у Назареті..., під час прилюдних виступів Свого Сина...

Згадуючи її заступництво у справі першого чуда, а відтак її присутність на Голгофі, євангелист Йоан дає підстави думати, що від початку аж до кінця прилюдної діяльності Ісуса Христа Пресвята Богородиця співпрацювала у місії свого Сина дискретним способом, тобто у своєму серці. Ця співпраця серця є ніщо інше як співпраця бажання, симпатії, гармонійності сентиментів, співучасті у призначенні, співзвучності долі і, нарешті, співпраця невидимої щоденної материнської жертви для успішного завершення Божого діла.

Дистанція, що відділяла її від Сина, не перешкоджала поділяти Його наміри. Марія роздумувала у своєму серці над подіями, що ставались. Вона це робила під час народження, дитинства і юнацьких років Ісуса. Святий Дух розкривав їй сенс проповідей Ісусових, особливо ж у контексті спасенних задумів Отця Небесного. Коли спротив Благовісті Христової і самій особі Спасителя почав набирати загрозливих вимірів, Марія під впливом Святого Духа ще ясніше розуміла, що її особливіша роль полягає у зразковій місіонерській вірності, як теж солідарності з Сином у його прийдешніх випробуваннях завдяки вірі і надії. Можемо сказати, що Христос мав в особі Своєї Матері людину, на котру завжди міг розраховувати, іншими словами, людину сталевого серця, але повного любові; серця, яке ніколи не засумнівається. Це була мовчазна вірність Марії, тому що її материнська роль полягає не в особистому втручанні, щоб захистити свого Сина від противників, але щоб дати свідоцтво вірності Божим задумам і Божій волі. Вона знала, що успіх справи не залежить від оплесків і "осанни" мінливого народу, але від Всемогутнього Провидіння Небесного Отця, що виявляється у найнебезпечніших ситуаціях. Саме тут і було уміщене усе її довір'я, саме тут джерело її мужності і співтерпіння у найінтимніших болях свого Сина. Вона хотіла бути усім серцем з Ним, у всіх переслідуваннях на Нього.

(Далі буде)

"ХОДИ ЗА МНОЮ!"

На землі не прозвучало інше, таке важливе і таке глибоко проникливе у людському житті слово Спасителя, як оце: "Ходи за Мною!" Те, що Божа наука проникла у найвіддаленіші кутки землі і не перестає голоситись, не дивлячись на всі невимовні труднощі, завдячуємо лише цьому слову: "Ходи за Мною і зроблю тебе ловцем людей!" "Хто вас слухає Мене слухає, хто вас приймає, той Мене приймає, а хто приймає Мене, приймає не Мене, а Отця Мого!" Христос залишився між нами відчутний, зрозумілий, близький лише завдяки тим небагатьом учням і ученицям. Усі вони по-своєму почули голос від Святого Духа і наважились у своєму житті наслідувати Ісуса, щоб бути Його живими свідками, передаючи іншим Його науку.

Весь сенс та відмінність своєї науки від інших наук світу Ісус виявив вже у своїй Нагірній проповіді. Там можна чітко виділити три головні прикмети, *три чинники*, які перетворюють просту земну людину у людину Божу, надаючи їй рис чогось вічного, прекрасного та неземного. *"Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне"*. Вбогість - відречення від видимих, матеріальних дібр, і це надає людині таку свободу, таку незалежність від усіх земних марнот, що вона з повним правом може сказати: "Мій правдивий скарб на небесах, там де молі не їдять і злодії не підкопують та не крадуть". І коли пригадати собі, як люди борються за своє багатство, за свій достаток, та стільки проливається за це крові, скільки є неправди і несправедливості і стає зрозуміло, що бути "убогим духом", бути вільним і не прив'язуватись до земних дібр - це передумова всякої свободи та щастя. Лише правдивий учень Христа св. Павло міг так сказати: "Вмію жити в достатку, вмію жити і в нестатках... радію і буду радіти..."

"Блаженні чисті серцем, бо вони побачать Бога!" Чистота - привілей дійсно вибраних душ. "Не всі це можуть збагнути... лише кому дано згори... але хто розуміє, хай зрозуміє!" Ісус і Божа Мати прожили своє життя у чистоті, бо лише чистота відкриває повністю людське серце для любові Бога і всіх Божих дітей у повній мірі, не залишаючи для себе жодного тілесного прив'язання, яке звужує і обмежує любов людського серця. "Ви, що покинули батька, матір, поле, жінку, дітей... сторицею отримаєте... і життя вічне успадкуєте".

"Блаженні переслідувані за правду, бо їхнє Царство Небесне". Ті назавжди пов'язали своє життя, свою долю з Богом і Церквою; ті, хто все буде у перших рядах, щоб відстоювати права Божого Царства, то все житимуть у *послусі* під проводом церковних настоятелів. Вони завжди представлятимуть собою той перший

загін, який є там, де найважче, найнебезпечніше... Але вони знають, що у них не може бути іншої долі, іншої дороги, ніж та, що була у нашого Спасителя. А Він сказав: "Тому любить Мене Отець, бо Я все роблю те, що Йому подобається!" "Ось Я іду, щоб сповнити Волю Твою, Боже!"

І тільки ВБОГІСТЬ, ЧИСТОТА І ПОСЛУХ допомагають розірвати найміцніші зв'язки із земними марнотами, з людини природної, прив'язаної до цього світу, творять ці євангельські ради людину надприродну, яка вже на цьому земному шляху провадить життя дійсно Боже. "Світ - це похіть очей, похіть тіла і гордість житейська". "Хто любить світ, у того нема любові Отця". Кожна людина буде не в змозі слухати Божий голос, якщо вона опанована суто земними справами, тілесною любов'ю, планами остаточно і вигідно упорядкувати своє земне життя... А для Бога залишити лише хвильку часу та решту сил, які залишаться з чисто тієї земної любові. Ті, що вибрали Ісуса — Божого Агнця, співають пісню, яку ніхто більше не може співати, і йдуть за Ним, куди б Він не пішов *(Див. Одкр. 14, 4)*. Чим був би світ, чим була б Церква, якщо б не було апостолів, "які все покинули і пішли за Ним", ширячи слова Євангелія по цілому світі; якщо б не було Святого Василія, який зібрав навколо себе тисячі синів і дочок, що перейнялися любов'ю до Бога і своїх ближніх?.. Будували святині, вчили дітей, доглядали хворих, складали і співали пісні на прославу Бога, писали книги і зберігали святі традиції, живу пам'ятку про живого Бога, який стався Чоловіком на землі.

Чим був би світ без св. Бенедикта, без св. Франциска, без св. Бернарда, без св. Домініка, без св. Ігнатія Лойоли, без Сестри Макрини, без Великої і Малої Терези, без їх живої віри і любові, без ревного служіння Богові і людям, без прикладу, який всіх заохочував і закликав до ревної служби Богові і людям. Святіший Отець говорив у Австралії 26 листопада 1886 року: "Я хочу висловити подяку від імені цілої Церкви за утримання вашого монашого життя, яке ви представляєте... Дякуємо Богу, що нам дарував визначних свідків сили і краси Євангелія (в Австралії тепер є біля 4 тисяч монахів і 11 тисяч монахинь). Отже, маємо за що дякувати і не лише за кількість, але теж за різноманітність духовних дарувань, які Бог пробудив між вами... Ви повинні залишатись надалі свідками Євангелія і післанництва спасіння в Ісусі Христі... На вас чекає опіка переселенцями, убогими і тими малими, яким ви йдете назустріч... Але з усіх праць, які ви виконуєте, напевно, не є ні одна така важлива, як свідоцтво вашої ОСОБИСТОЇ ЛЮБОВІ ДО ХРИСТА. ЦЕ Є СУТЬ ВАШОГО ЖИТТЯ! Євангельські ради, які ви визнали в обітах, є особистими знаками вашого життя і їх можна зрозуміти лише як вашу особисту любов на любов Христа, яку до вас Він виявив. Тож, дорогі браття і сестри, ваша

християнська гідність не залежить передусім від тої служби світові і Церкві, але від того, чим ви є — посвячені Богу, бо ви є свідками нового і вічного життя... Ви пов'язали ваше життя з Його життям і святістю Його таємничого Тіла—Церкви. Це через вас Церква виявляє післанництво Христа у силі і правді Святого Духа. Це є найглибший зміст вашого післанництва в світі - Ви Слово Євангелія стверджуєте свідоцтвом послуху Христові і Його Церкві... Я молюсь і прошу, щоб ви завжди жили "новим життям", яке ви отримали в хрищенні, затвердили у миропомазанні і закарбували відданість Христові в обітах, в Його Церкві. Монаше життя — це не справа минулих часів, але є даром теперішніх і майбутніх часів".

о. Павло МАДЯР, ЧСВВ

З ПОТОКУ НОВИН

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ПРО РЕЛІГІЙНУ СИТУАЦІЮ В КРАЇНІ

Як повідомляє УНІАН, Президент України Леонід Кучма у щорічному посланні до парламенту заявив про готовність держави підтримувати будь-які кроки до єдності, миру і спокою в релігійно-церковному середовищі. На його переконання, Церква може і повинна стати консолідуючим, а не роз'єднуючим і дестабілізуючим суспільним чинником. Як позитивний факт Леонід Кучма відзначив відсутність гострих міжконфесійних зіткнень торік. Водночас, наголосив він, міжконфесійне, міжцерковне протистояння в Україні ще не подолано, насамперед між традиційними православними Церквами. Президент констатував, що поділене на три юрисдикції православ'я містить значний деструктивний потенціал, а конфлікти Церков використовуються як інструмент політичної боротьби.

За словами Леоніда Кучми, релігійну ситуацію в Україні серйозно ускладнює діяльність зарубіжних місіонерів. Торік в Україні побувало понад 2600 представників закордонних релігійних центрів, 420 з яких займалися безпосередньо місіонерською діяльністю під виглядом різних форм світського навчання. Ними започатковано переважну більшість нині в діючих в Україні нетрадиційних релігійних організацій, в тому числі деструктивного характеру. Леонід Кучма повідомив, що дав доручення урядові вживати заходів щодо нейтралізації діяльності деструктивних тоталітарних культів, мінімізації їх негативного впливу на суспільство, перекриття каналів використання зарубіжними місіонерами закладів освіти, культури та виховання. На його думку, місцеві держадміністрації та народні депутати повинні займати більш активну і наступальну позицію у цих питаннях.

За повідомленням АРІ

"РОЗДУМИ НАД ЩОДЕННОЮ ЄВАНГЕЛІЄЮ" (2)

"БУДЬТЕ СВІТИЛЬНИКАМИ ГОСПОДНІМИ"

"У воскресінні не женяться і не виходять заміж..." (Мт. 22, 30)

Цими словами Ісус хотів сказати, що потойбічне життя, яке чекає на людину, зовсім інше, зовсім відмінне від тих мірок, тих рамок, у яких проходить це земне життя. У порівнянні з вічністю земне життя є немовби зерно макове, мов крихітка, яка ледве помітна. Ми, люди, звикли міряти тим, про що знаємо, у чому маємо досвід. Тому-то і запитували сучасники Ісуса, чиєю буде жінка в майбутньому житті, яка в цьому житті сім разів одружувалася. Людям притаманно пристосовувати спосіб земного життя до життя у вічності.

Нагірна проповідь Ісуса Христа

В стародавні часи греки так і уявляли собі вічне життя. Навіть їхні боги були одруженими, розводилися і таке подібне. Але Христос говорить зовсім щось інше. Людина і на цьому світі повинна б жити так, якби вже цього тіла не мала. І святий Павло так само каже: "Тож нехай ті, що мають жінок, живуть, немовби й не мали..." (1 Кор. 7, 29), тобто, щоб для них подружжя не було єдиним завданням, чи єдиною метою життя. Все те, що цей світ може дати, все те, що може знайти людина в цьому світі, наприклад, приємність, насолоду, тощо - усе воно може бути лише засобом, якого інколи потрібно вживати, а інколи потрібно відрікатись. Залежно від того, чи він веде до мети чи від неї відводить. Але, по суті, перед очима кожної людини і кожного християнина повинно бути те життя, яке не проминає. А це означає, що кожну людину Господь кличе до того, аби вона належала до Його стада. "Кожна

бо людина народжена до чогось вищого", — казав святий Іван Боско. Власне, ми призначені для того, щоб Бога споглядати, Бога прославляти і Його любити. І то не мусимо чекати тої хвилини, коли нас перенесе Божа сила в інший світ, але прослава Бога повинна б бути вже на цій землі, щоб вже тут відчути небо, присмак життя вічного. Тому-то тим безвіркам, які заперечують те, що є життя позагробне, дуже корисне свідчення тих свідомих християн — дітей Божих, які твердо вірять не лише у воскресіння і життя душі після гробу, але цим радіють і задля цього відрікаються вигод і насолод цього світу, щоб не заплямувати свою душу. Це свідчення для них є найбільш переконливим.

Дуже часто сьогодні зустрічаємо людей, які сумніваються в існуванні безсмертної душі, тобто сумніваються, що існує воскресіння мертвих. Хоч щоденно в "Символі віри" повторюють: "... очікую воскресіння мертвих і життя вічного..." Коли такі безвірки зустрінуться з християнами, які, за порадою св. Павла "увесь світ за ніщо мають, аби Христа придбати", для яких усе, що проминаюче, є другорядним задля віри і конечності, щоб душу свою збагатити чеснотами і добрими ділами, та побачивши добрі діла, для них не потрібно вже буде іншої проповіді та переконування. Завдяки такому прикладу і безвірки увірують у воскресіння та позагробове життя. А якщо сьогодні є ще дуже багато тих, які не вірять у щасливу вічність, то значить ще замало є таких християн, які достатньо переконливо свідчили би про це. Ми не лише зробимо добре, коли власним прикладом їм засвідчимо нашу віру на ділі, але це є нашим святим обов'язком. "Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі" (Мт. 5, 16). Ми не маємо права атеїстів згіршити, тому що хто не подає доброго прикладу, той, властиво, згіршує, ми обов'язані давати їм добрий приклад. Якщо нам відкрито таємниці Царства Божого, то дано більше, ніж іншим. "Від усякого, кому дано багато, багато від нього й вимагатимуть; а кому повірено багато, від того більше зажадають" (Лк. 12, 48). Це означає також, що ми зобов'язані бути у цьому житті свідками життя майбутнього.

В словах Ісуса "У воскресінні не женяться..." треба розуміти, що в потойбічному житті людина не потребуватиме ні їжі, ні відпочинку, ні розради у чомусь земному. Отож, немає жодного сенсу класти до гробу чи на гріб харчі, напитки, улюблені предмети тощо. Душі померлих не потребують нічого, крім нашої молитви та жертви (посту), завдяки яким вони скоріше перейдуть до стану, де немає ні болів, ні смутку, ні зітхання, а лише життя вічне. Все щастя людини, яка успадкує життя вічне, полягатиме в спогляданні Бога "лице в лице" і в довічному прославлянні Отця.

о. Йосафат ВОРОТНЯК, ЧСВВ

ЯК УНІАТСЬКЕ ДУХОВЕНСТВО ХОТІЛИ ЗРОБИТИ ПРАВОСЛАВНИМ

Продовжуємо знайомити з книгою о. Казимира Дембского

Автор пише і про те, як то царські власті поводилися з уніатськими священиками. Спочатку князь Черкаський, татарин на царській службі, обіцяв духовенству, що буде будувати нові святині і приходства, та й до річної платні ще отримуватимуть 300 рублів нагороди. Їхні діти будуть легше вступати до шкіл та матимуть право першими здобути якусь посаду. І усе це в обмін на усунення усяких "латинізаційних практик" та навчання вірних тому, що Росія є правдивою вітчизною, а православна церква - єдина правдива церква.

Одначе загальна більшість духовенства не "зловилася" на такі обіцянки. Тоді розлючений князь Черкаський почав погрожувати і карати. Ліквідував усі василіянські монастирі, а церкву в Білій Підляській зробив православною. Біля семидесяти священиків були ув'язнені або вивезені на заслання. Коли б вони "покаялися" і прийняли православіє, то їх би випустили на свободу і винагородили грішми у сумі 1200 рублів. Інших сімдесят священиків переїхали до Галичини, ними зайнявся тільки перемиський владика Ступницький, інші їх не прийняли. Тоді Папа Пій IX довірив їх опіці львівського латинського єпископа.

Коли на соймі граф Ґолуховський вніс пропозицію, аби дати цим священикам одноразову допомогу у сумі 3 000 ринських золотих, то посли, так звані "греко-католицькі", висловили протест. Насіть з Галичини прийшли ласі на рублі священики, то їм вірні не довіряли і не пускали до своїх церков. Бо бачили, що вони більше схожі на православних попів. Біля сотні священиків порозганяли по цілій Російській імперії і вони не мали пристановища.

Варто згадати, що до Галичини приїхав й священик Курманович. З цього роду були парохи у Пратулині. Нащадок роду потім став генералом Української Галицької Армії. Саме він підготував і вдало провів військовий маневр під Чортковом у червні 1919 року.

Як з холмськими та підляськими священиками поводилися царські власті, так згодом вони повелися під час Першої світової війни, ув'язнивши Митрополита Андрея Шептицького. А ще куди гірше було за Сталіна у другій половині 40-их років.

Євген ШАДЛОВСЬКИЙ

І ПОКОТИЛАСЯ СЛЬОЗА ПО ЛИЦІ БОГОМАТЕРІ...

Інститут Історії Церкви, який діє при Львівській Богословській Академії, записує живі спогади людей про події, що стосуються життя Української Церкви у XX столітті, про долі священиків, ченців та глибоковіруючих мирян у довоєнний і воєнний часи та в період панування совєтської безбожної системи. Яка сила духу Української Церкви розкривається при цьому, які величні постаті та драматично-героїчні події зафіксовуємо для історії!

При цьому наші оповідачі подають немало і рукописних спогадів, які ілюструють життя і долю українського народу і Української Церкви. Часто вони є такими цікавими і зворушливими, що хочеться познайомити з ними ширше коло людей. І хоч Інститут Історії Церкви є чисто науковою інституцією і поки що лише збирає матеріал для історичних досліджень, проте неодноразово ділиться з громадськістю одержаною інформацією.

Сьогодні пропонуємо Вашій увазі спогади глибоковіруючої та національно свідомої української жінки, яка пережила жорстокі репресії через свої переконання. Виконуючи просьбу цієї пані, не подаємо її прізвища. Це слушно ще й тому, що подібні спогади мають дуже багато наших людей. То ж згадаймо разом з пані Іреною п'ятдесяті роки...

Лідія КУПЧИК, працівник ІІЦ

Холодний вітер шумить у верхів'ях сосен. Рве сірі хмари і жене їх у невідомі далі. Легко рожевіє край неба. Ранок...

Скоро Великдень. Скоро в рідному краї заграють дзвони.

Вже два місяці, як ми, молоді дівчата, приїхали етапом із Галичини у край Комі. Край, помережаний колючим дротом і сторожовими вишками. Наш табір простягнувся своїми довгими бараками до густого соснового лісу. Ліворуч текла глибока ріка Кочмес.

В люту стужу і снігопад ми працювали на лісоповалі. Під натиском ручної пили зі скрипом падали сосни і часто прибивали своїм колючим гіллям змучених дівчат. Скільки травм! Чому не втікали? Чи не чули тривожного скрипу дерева, чи забракло сил і спритності? А може, о Всевишній, не хотіли берегти своє невільниче життя?

Високі сосни в серпанку колючого інею питалися сірих хмар, звідки ці струнке і такі лагідні дівчата, де їх рідна хата, чому так чаруюче їхня мова нагадує звуки арфи? І хмари розказували про сонячний край, про вишневі садки, про сині озера і струнке смереки.

А вітер слухав тиху розмову зморених холодом і голодом дівчат. В них же одна розмова: надходить свято Воскресіння Господнього Сина. У рідному

краї в усіх соборах, церквах і капличках буде горіти море свічок, сонячні промені золотитимуть чудові вітражі, а у високих куполах ехо буде співати "Христос Воскрес".

А ми? І сумували очі дівочі, і сльози дивними перлами замерзали на снігу. Врешті постановили: наперекір злій долі будемо спільно величати Сина Господнього у день Його Воскресіння.

Вітер шепнув хмарам: "Лише один раз будуть святкувати. Далі - строгий режим і невільничі камери..."

У довгому напівосвіченому і завжди холодному бараці з нами жили більше сотні рецидивісток, які називали себе "урками в законі". У них були свої закони. Навіть під примусом не працювали. Курили, грали в карти. Траплялось, що хтось з них сидів у карцері. Тоді вони трощили все, що могли, готові були й битися. Всі знали, що у них є приховані ножі. До нас вони пильно придивлялися. Дещо пропадало, але посилок тоді ще ніхто не одержував. З пошаною вони ставилися до нашої ранішньої і вечірньої молитви. Це було для них щось невідоме, загадкове і таємниче. Чули вони наші розмови про Великдень, слухали репетиції нашого хору. Голоси у дівчат були дуже гарні. Наша мила і шляхетна фармацевт із Дрогобича п. Пшепюрська виявилась прекрасним диригентом. Вона досконало знала всю Службу Божу. Але ту частину, яку може співати не священик.

Одного разу наш тихий хоровий спів у лісі почув дяк із Харківщини, який вже довго перебував на засланні. Він підійшов до конвоя. Привітався з ними, як давній знайомий. Прислухався до нашого співу. Розглянувся - навколо ліс, мороз і тиша. Підійшов і попросив прийняти його до нашого церковного хору. Всі мовчали. А він глянув на сосни, на високі хмари, на край золотого неба - і повітря прорізало чисте і сильне "Вірую". Тенор.

А потім вітер поніс на своїх крилах вже спільну пісню-молитву "Отче наш". І линула вона до синіх хмар... Дяк сказав, що прийде в зону і будемо разом співати Службу Божу.

Дівчата принесли у зону білу берізку, багато соснових гілок. Зробили вівтар. Серед запаху свіжої соснини і смоли поставили березовий хрест. А ліворуч - ікону Богоматері. Ікона була стародавня, писана олією на сірому полотні. О, як ми берегли цей святий скарб від злих очей наглядачів. Вівтар прикрасили рушниками, вишитими в тюрмі.

Завтра — Великдень. Маємо білого хліба для просфор. Ввечері довго відбувалася притишена репетиція. Прости нам, Всевишній, нашу убогість і наш безмежний сум...

Вдосвіта дня Господнього Воскресіння, коли ще на небі не загорілись досвітні вогні, до бараку із шумом ввійшли надзирачі та начальник табору.

Прокричали своє щоденне "Подйом!" і наказали негайно

йти на залізничний вокзал та розвантажити два вагони комбікорму. Підійшли до Вівтаря, який був освічений каганцем... О, Діво Маріє, допоможи нам! Глянула я на ікону — що це? Можливо, промінчик від каганця? Ні, одинока сльоза покотилася по лиці Богоматері...

Дівчата вже одягнули свою невільничу одежу. Легко махнула рукою нам незамінний диригент — і понеслося чисте, як потічок джерельної води, "Христос Воскрес!"

Хто там гірко плаче, хто ридає? Марічко! Синьоока чарівна гуцулочко! Витри сльози. Не почує Мати, не почує Ненька. Не встане, ой, не встане вже твій наречений, наш славний герой, відважний легінь... Дай руку мені, підійдемо до Ікони...

Що там за шум? Глянь, Марічко, на середину прориває ться "бригадир" рецедивісток Сухоручка. Злим оком глянула на начальника табору і твердо сказала: "Нікуди ці дівчата не підуть. Чуєте? Моя бригада піде на вигрузку. Як можна залишити самою Святу Марію? Такі, як ви, вбили, розп'яли на хресті Її Сина! А ви, дівчата, співайте, співайте і за нас помоліться". Сказала і пішла готувати до роботи свою бригаду. Вона добре знала, що розвантажуватиме конвой, а вони будуть курити і лише підметуть вагони.

Довго не погоджувалось начальство на таку заміну. Але Сухоручка не поступалася. Нарешті, погодилися. Чому? Може, тому що в барак увійшла з високого дозволу літня жінка, комі за національністю, із двома внучками. Ніколи ще вільні жінки не входили до нас, невільниць. Жінка підійшла до вівтаря і засвітила три свічки. Молилася, била поклони і витирала рукою сльози. Проводили ми бригаду Сухоручки, і хор біля прохідної тихо співав "Отче наш", а потім вже перед вівтарем ми всі голосно помолились за них.

В бараці запахло смолою. Потріскував вогник у свічках. Дівчата, як могли, причепурились. Які вони були молоденькі, гарні, прекрасні!

Прийшов дяк. Почалося Богослужіння. Усміхнулися очі Богоматері. Я вірю, що в той час Божа Матір благословила нас. Чистим, задушевним альтом наша диригент співала за священика. А хор, і високий тенор дяка натхненно слали молитви до небес.

Непомітно до бараку ввійшли начальники із управління таборів. Ніхто не повернув голови. Горіли свічки. Альт виводив "І нам дарував життя вічне", тенор і хор ехом повторювали ці благодатні слова. Сонце золотило своїм промінням наш Вівтар. Із кадильниць запахло сосною. Мені подали велику тарілку із просфорами, щоб роздати гостям. О, Свята Діво Маріє! Допоможи мені! Наперед подаю дітям і їх бабусям. Вони хрестяться, цілують крихти Хліба Господнього, відкусивши кусник, решту ховають у хусточки для тих, кого не допустили в зону.

Обертаюся до начальства. Чи не осквернять наше свято, наш Хліб Господній? А вони вириває листки із блокнотів і ховають просфори у нього. Для рідних... Деякі повертаються до березового хреста і хрестяться.

Потріскує вогник у свічках. Запахло сушеним зіллям. Це наші гості, місцеві жінки, вложили у кадильницю букетики диво-зілля.

На вівтарі мерехтять сонячні промені. Поглянула я у вікно і думки мої полинули в рідний край.

Вітайте верби і тополі, вітай моя ровеснице - смерічко, що росла біля мого вікна! Чи пам'ятаєш, коли виглядаєш мене? О, не плач, не ридай моє серце. Знаю, знаю, що нема вже там моїх рідних, найдорожчих. Нема рідної хати, нема яблуневого саду. Одна я, однісінька... Пречиста Діво! Мати Господнього Сина! Кому я свій біль розкажу? Перед ким долю свою полином розстелю?

Витерла я непомітно сльозу, молюся. Співаю, благаю... Потріскує вогник у свічках. Альт з Богом розмовляє, хор славить, величає... А тенор плаче, ридає...

І летить ехо величної пісні через відкрите вікно, через колючий дріт і вишки. Летить на вольную волю... Вже ліс співає, співає вода під льодом, співають безмежні засніжені простори... І сині хмари несуть по всьому небозводі величне "Христос Воскрес! Христос Воскрес!"

Ірена

НАМ ПИШУТЬ

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

ШАНОВНА РЕДАКЦІЄ!

Пишу до Вас вперше і складаю щиросердечну подяку Господу Богові і Матінці Божій за отриману ласку, про яку я просила. Два роки тому взимку грип дав мені велике ускладнення на легені і серце. Лікуватись у лікарні я не мала можливості через брак грошей, також мала хворобу ноги.

Тоді я з ревними молитвами звернулась до нашого Спасителя і Непорочної Діви Марії, адорувала хресні дороги, молебні, часто ходила на Високий Замок до каплиці, відмовляла молитви, пила воду і обіцяла собі, що коли видужаю, то напишу подяку до журналу "Місіонар". Але через своє недбальство забула про це одразу, коли видужала.

Отже, нехай ніхто не тратить надії у важкі хвилини свого життя, а віддасться під опіку Пречистої Діви Марії, Ісусовому Серцю з повним довір'ям і гарячою молитвою та повірить у те, що отримає. "ПРОСІТЬ І ДАСТЬСЯ ВАМ"!

З повагою
КРІП А., Львів

ВІНЧАННЯ НА МАЇВЦІ

У січні 1939 року виїхав я з рідного дому Леґва Варела-Катіліпі (Чако, Аргентина) до Прудентополя у Бразилії. Щойно у 1952 році знову зустрівся з рідними, але вже у столиці Аргентини Буенос-Айресі. Отак минуло 13 років. Потім знову, бувши на місіонерській праці, не мав можливості зустрітися з батьками та братовою родиною. У тому часі я попросив, щоб тато мені написав коротко весь життєпис й життєпис мами. Батько задовольнив моє прохання, хоч не повністю.

Мама, Марія Шидловська, була родовита міщанка Сокаля. Пише мій батько Микола таке: "Зі мною запізнала її моя кузинка, а її товаришка Анастасія Стефанишин, замужня Мельничук. Це було 1919 року за України". Тато був тоді командантом села Старгорода над Бугом і керував тутешньою станицею жандармерії та міліцією, що складалася з 50 чоловік. Це була єдина сила, що обороняла цей клаптик української землі перед поляками. Правда, що був скорострільний, який обслуговували три вояки з Бродівщини. Пише далі батько: "Пізніше ми умовилися побратись і вінчання мало відбутися 17 травня 1919 року в моєму родинному селі, Лещкові. З огляду війни хотів я уникнути всілякого весілля в Сокалі. Лиш я зачав відпустку 12 мая, загостив до її дому. А вночі вже наступали на Сокаль галерчики. Не спав я, чув команду, а приходить Марійка до мене і каже: "Чуєш, як стріляють, вже близько!" Я відповів: "Чую, то ще в Угринові". Та це на неї подіяло, що розхорувалася. Рано я вийшов у місто: рух, загальний хаос. Мої люди зі станиці Старгород є вже в Сокалі з підводою і речами.

Отже, я резиґную з дати вінчання, йду до о. пароха, щоб повінчав нас у Сокалі 15 мая. Лиш, що 14 мая зробилася така суматоха в Сокалі! Вертаюсь під вечір до хати і питаю, чи може встати, то підемо і звінчаємося сьогодні. Марійка з великою охотою встала, пішли ми до церкви. Ще відбувався молебень, а я приступив ближче до престола. Бл. п. о. декан Волосянський кличе мене і каже: "Я вже нині вас повінчаю". Відповідаю: "Я того і прийшов. Зараз же інших двох священиків нас сповідали, а о. декан звінчав. І я відпровадив Марійку до дому, а сам пішов на ніч до міста, щоб на передмістю мене самого не заскочили поляки. 15 мая з моїми людьми від'їхав до Корчина. Там знайшов кревняка по татові. Цей їхав назад до Сокаля і каже, що мені її привезе. Не мав я довір'я і вернувся також, а 16 мая виїхали ми обоє до Корчина, 17 кілометрів від Сокаля.

Там заночували. Тут ще вінчалася її товаришка, а моя кузинка, бо її муж був з Корчина—Мельничук. І наступного дня почалася

наша подорож. Кожну ніч в іншім селі ми ночували, а вже під Золочевом в Ляцькім, де був жіночий монастир, там вже пахло порохом через натиск ворога. Я лишив її ночувати в цім монастирі. Сам перебував ніч на полі. Настоятелька цього монастиря радила Марійці, щоб дальше не їхала, але вона не згодилася. І так ми доїхали аж за Чортків до Антонівки. Полишив її на квартирі в якогось Реваковського.

Дочка його була вчителькою. Коли ж більше зачали наступати галерчики, то вже там лишилася. Я знайшов своїх людей аж у Сапугові Борщівського повіту. Звідти після чортківської офензиви знову пішли ми аж під Золочів, а 16 липня 1919 року перейшов Збруч, і Марійка вже не знала, де я обертаюся.

Коли прийшли поляки до Антонова, то в перших днях проходили сяк-так. Пішли з учителькою на друге село до її сестри, робили на жнивах. Лиш для моєї жени зачалося погіршення. Були то майже господарі, та харчів не мали. Вимагали, щоб жена все купувала, а вкінці прийшли там польські жандарми з її причини та зробили в хаті трус. Марійці загрозили конфінованням (ув'язненням). Лиш трапилося щастя: в селі мешкав урядник зі староства Менасєвич і коли українці робили відворот, хотіли його вбити. Він скрився на квартирі моєї жени. Вона казала йому лягати в ліжко, обв'язала голову і тим способом його врятувала від смерти. Воякам сказала, що тут хворий на тиф! І коли він довідався, що її хочуть конфіновати, попросив Марійку до своєї хати і казав їй приготовитись до від'їзду. Зараз на другий день забрав її до Чорткова. Там був польським урядником ще за Австрії і одразу постарався про перепустку, відвіз аж до Львова. Тут урядник купив білет до Сокаля. Пильнував, аж всяде до вагону. Правда, вона платила за подорож, бо він за української влади не заробляв і не мав чим платити.

Тим уникнула конфінування і в серпні вже була в мене..." Мені справді дивно, що в моєї боязливої матері знайшлося стільки відваги захистити невинного. На того урядовця набрехали люті люди.

Хочу закінчити цей травнений спогад батька ще одним фактом. Серед різних недуг, які перенесла моя мати, сталася ще одна: праве рамено почало здригатися. Бабуня застосовувала різні засоби і ходила до лікарів. А ця дивна і втомлива недуга зникла лише тоді, коли бабуня завела мою маму до Тартакова, до церкви, де був чудотворний образ Матері Божої. І з того часу, аж до смерті 28 червня 1956 року в Дон Торквато (Аргентина), ця недуга не повернулася. Згадаю, що я ходив до тартаківського храму, до чудотворної ікони Богородиці з мамою пішки. І було за що дякувати!

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

ХОЧЕМО БОГА, ВІН - НАШ БАТЬКО

Україна під цю пору переживає духовне оновлення. Воскресає віра у серці народу, воскресає Церква. Але виникають і проблеми, бо безбожницька руйнація залишила у душах значної частини нашого народу глибоку борозну бездуховності. Однією з таких проблем є запровадження Божого Закону в школі. Верховна Рада, як відомо, розмежувала школу і Церкву. Та ніякі закони не можуть розділити дитячу душу і серце. Багато пишуть і говорять про те, що серед підлітків (тобто серед школярів) дедалі більшає злочинців, хлопчаки курять, п'ють, лаються. Трапляється, що на перервах боляче б'ють один одного. Я сам це не раз бачив. І тоді задавав собі питання: яка сила зможе допомогти всім нам стати чемнішими, добрішими, чеснішими, працьовитішими? Сам собі відповідав: викладання релігії в школі. По собі знаю: коли піду я з мамою і татом до церкви, то потім поводжу себе набагато краще. Наша школа щаслива, бо християнську етику у нас читають. І от я вирішив провести *невеличке анкетування* - спитати своїх друзів та однокласників, як вони ставляться до цього предмета. Опитав я 40 учнів. І ось які *результати* я отримав: а) жоден учень (навіть найбільший збитошник і розбишака) не відкинув християнської етики, визнаючи, що вона всім потрібна; б) усі мої ровесники відповіли, що хочуть, щоб у школі викладали Закон Божий (50%, правда, пояснило це цікавістю, а решта - просто хотіли б вивчати святу науку); в) на питання про те, чи ти хотів би (хотіла б) розмовляти зі своїми однолітками про релігію, більшість відповіла, що "так" (тобто мої ровесники потребують спілкування на релігійні теми, але вони переважно не знають, як і про що); г) абсолютно всі учні заявили,

На світлині: діти у церкві св. Онуфрія (Львів)

що християнські заповіді є актуальними і сьогодні (це дуже промовистий факт: адже загальноприйнятою є думка, що молоді люди сьогодні взагалі не мають нічого святого за душею, бо захоплюються рок-музикою, а виявляється, що українські школярі хочуть Бога, що ніякі розваги не в змозі приглушити це прагнення). Я думаю, що такі результати є *досить обнадійливими*. Вони означають, що переважна більшість школярів хоче, щоб у школі панувала висока християнська мораль. Звичайно, тут має значення і те, що наша школа розташована у с. Зимна Вода недалеко від Львова. Але все одно це невеличке опитування виражає ті тенденції, які властиві в загальному всім українським школярам.

Я (і не тільки я) думаю, що, якби день у школі починався із молитви, то, напевно, проблем було менше. Якби діти помолилися вранці разом з учителями, це більше наблизило б їх одне до одного. Особливо це потрібно під час посту. Багато хто із нас не розуміє, що під час посту треба поводити себе чемніше, сумирніше, покірніше, слухати батьків та учителів. Ми б також на уроках Закону Божого багато що хотіли запитати священика чи катехита. Правда, Богу дякувати, що у нас все-таки є християнська етика. А скільки в Україні таких шкіл, де немає християнської етики, де немає церков; і наші ровесники нічого не чують про Боже Слово. Отак і живуть напередодні двотисячоліття християнства. А якби хотілося, щоб Закон Божий викладали по всій Україні, щоб наша батьківщина в майбутньому стала християнською державою. Звичайно, я, і такі, як я, завжди будемо вірити в Бога, бо так нас навчили наші батьки. Але хотілося б, щоб усі українські діти мали можливість пізнати Ісуса Христа, пізнати Його велич і любов.

Мар'ян АНЧАРСЬКИЙ, учень Зимноводської школи Пустомитівського району Львівської області

ЯК АНАТОЛІЙ ЗНАЙШОВ МАТІР

Безпритульне життя Анатолія почалося на самі свята. Хоча батьки не визнавали жодної церкви, ні віри, та однак у такі вихідні дні любили влаштувати гостину. Цього року гостина випала надзвичайна. Батько напросив товаришів і почалася гостина. Закінчилася тим, що мати вигнала батька враз із його побратимами по чарці.

Хоча сама теж була прихильницею чарки. І коли в хаті вже не було нікого, почала випорожнювати недокінчені пляшки. З кожною новою чаркою росла в неї лють. І не маючи на кому її зігнати (бо ж чоловік пішов геть), почала мучити Анатолія. Він, хлопець віком

десяти років, не витримав і втік з квартири. Ночував у куті на коридорі.

Ранком не мав куди йти. Вийшов на вулицю, засніжену вночі. Ранок, хати ще позакривані і, зрештою, до кого йому йти? Люди, як нелюди, і проженуть, бо будуть думати, що якийсь злодюжка пробирається у квартиру. Ішов вулицею, тремтячи від холоду і не визначивши напрямок. Аж от, дивиться, церква. Двері відкриті і якась жінка зайшла у середину. Хоч він до церкви ніколи не заходив, бо ніхто його сюди малим не водив. Тепер йому цілком не хотілося туди зайти.

Та холод і голод таки примусили його попрямувати до дверей, за якими щойно зникла старша жінка. Увійшов до середини і бачить, що світиться на столику, який стоїть посередині. Кілька бабусь моляться перед іконами. В церкві відчув тепло і затишок. Почав пильно оглядати святиню. Аж от бачить, що на іконі зображена поважна пані, яка тримає дитину на руках. Коли довше вдивлявся, то йому здавалося, наче маленький хлопчик до нього усміхався. Підступив ближче і поглянув пильно на дитятко і на його матір. Тепер відчув на собі її зичливий погляд. Стало на серці приємно.

При престолі вже правилася Свята Літургія, а Анатолій стояв перед образом, дивився та не міг відірвати своїх очей від пані з дитятком. Вона йому стала така близька, сердечна, співчутлива. Пошепки почав розказувати своє горе. Мати рідна прогнала батька і його. Над ранком, на холод і голод та на скитання... Очі його наповнилися слізьми, а серце повне жалю та безпомічності. Та в тій миті він почув, наче пані до нього заговорила: "Не бійся, дитино, я буду тобі за матір..." Анатолій ще ніколи в житті не відчував такої потіхи та вдоволення... Ця гарна пані - моя мати... І далі вдивлявся в ікону... Вже закінчилася Богослужба і люди почали виходити з церкви, а він далі стояв перед образом і дивився та переживав радісні хвилини... Це зауважила ота жінка, за якою він увійшов в церкву, приступила до нього та й почала його розпитувати. Розповідь Анатолія була довга і втомлива. В кінці жінка каже до нього: "Ходи до мене до хати, поснідаєш і будеш мати свій куток. Та пані, що тебе потішила, це Мати Божого Сина, Ісуса Христа. Вона буде тобі за матір, а добрі люди будуть тобою з любові до Неї опікуватися..."

Володар БУЖЕНКО

ВИДАВНИЦТВО ОТЦІВ ВАСИЛІЯН "МІСІОНЕР"

ПРОПОНУЄ ЧИТАЧАМ ТАКІ ВИДАННЯ:

Климишин І. ***Календар і пасхалія з елементами хронології.*** **- 72 с.**

У своїй праці відомий професор, доктор фізико-математичних наук, дійсний член Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка з'ясовує астрономічні основи календаря, його історію, типи календарів.

Довідатись, що таке календар, хронологія, пасхалія, буде цікаво як для студентів та викладачів вищих навчальних закладів, зокрема Духовних семінарій, так і для широкого загалу читачів.

о. Тівольє П. ***Споконвічні проблеми.*** **- 208 с.**

Автор книги - французький католицький священик, який ревно проповідував Христа у приміських пролетарських кварталах Парижа, де панували невірство і байдужість до Бога.

Ця книга, - немовби записана проповідь, що просвітила вже багатьох людей. І саме в цьому її вартість та популярність. Вона загальнодоступна. Основні релігійні істини викладено у ній коротко і зрозуміло. Ви дізнаєтеся про великі релігії світу, про сенс буття людини, про первородний гріх та знайдете відповідь на багато інших цікавих питань.

НОВІ ВИДАННЯ ВИДАВНИЦТВА "МІСІОНЕР":

МОЛИТВОСЛОВ

До цього циклостилевого видання увійшли важливіші частини з Часослова, богослужби на кожний день з Октоїха, як також служби з великопісної і воскресної Тріоді та Мінеї. Над книгою трудилося 12 членів Василіянської Літургійної Комісії. Видання є одним з найбільших літургійних досягнень останніх років та одним із кращих пам'ятників християнського Тисячоліття. Книга видана у Римі 1990 року, а цього року друкується й у Жовківській друкарні.

НАШУ ЛІТЕРАТУРУ МОЖНА ПРИДБАТИ:

У **Львові** - біля церкви св. Андрія (пл. Соборна)

у м. **Дрогобичі**, Львівська область - магазин "Місіонер", вул. Мазепи, 7

у м. **Бучачі**, Тернопільська область - монастир Воздвиження Чесного Хреста, ЧСВВ, вул. Міцкевича, 19

та при інших василіянських монастирях